ВІЛЬНЕ СЛОВО

ХХV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 5-6/березень 2014 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

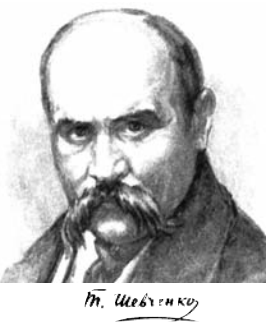

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

До 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка

ДУМИ МОЇ, ДУМИ МОЇ

Слова Тараса ШЕВЧЕНКА **Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ**

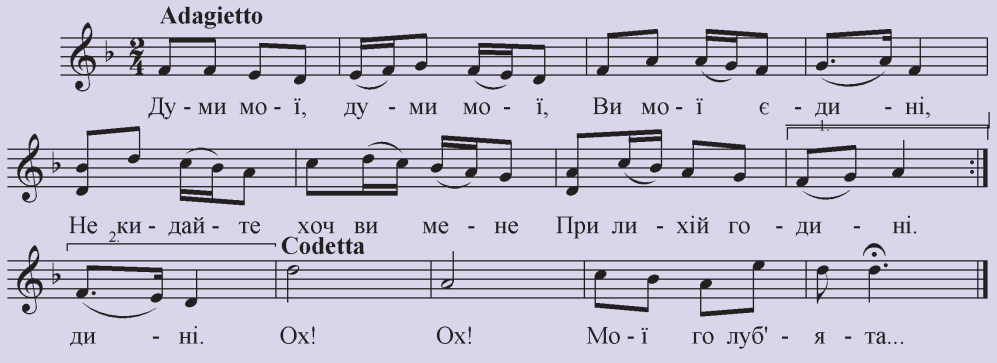

Думи мої, думи мої,
Ви мої єдині,
Не кидайте хоч ви мене
При лихій годині.

Прилітайте, сизокрилі
Мої голуб'ята,
Із-за Дніпра широкого
У степ погуляти

З киргизами убогими.
Вони вже убогі,
Уже голі... Та на волі
Ще моляться Богу.

Прилітайте ж, мої любі,
Тихими речами
Привітаю вас, як діток,
І заплачу з вами.

У номері:

- *Лист до СУР від МЗС Румунії* ▸ стор. 2
- *Свято Тараса Шевченка в Рускові* ▸ стор. 3
- *З історії українського православ'я* ▸ стор. 4
- *Наш Кобзар у м. Клуж-Напока* ▸ стор. 5
- *Поетові Юрію Павлішу – 75* ▸ стор. 6
- *Євромайдан: «Хто ж, як не я?!»* ▸ стор. 7
- *«День материнської мови»* ▸ стор. 8
- *Україна і ЄС підписали угоду* ▸ стор. 9
- *Салон книги, преси та музики* ▸ стор. 10
- *Весняні Господні свята* ▸ стор. 11
- *Ввічливість як складова життя* ▸ стор. 12
- *Спогади про добрих людей* ▸ стор. 13
- *Про Тарасову гору в Каневі* ▸ стор. 14
- *Балківський «Козачок» – у фіналі* ▸ стор. 15
- *З днем народження Вас, ювіляри!* ▸ стор. 16

ЛИСТ МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ РУМУНІЇ п. ТІТУСА КОРЛЕЦЯНА ДО ГОЛОВИ СУР п. ШТЕФАНА БУЧУТИ

Шановний пане голово,

Маю приємність підтвердити отримання вашого звернення стосовно ситуації в Україні, за яке вам дякую.

Впевнений, що ви констатували, як Міністерство закордонних справ Румунії поклопоталося всіма дипломатичними засобами в його розпорядженні відразу з початку кризи навколо Криму, характеризуючи як агресією вторгнення Росії на територію української держави, яке засудило, постійно відновлюючи підтримку незалежності, суверенітету і територіальної цілісності сусідньої країни.

Як член ЄС і НАТО, Румунія брала активну участь у обговореннях в цих організаціях від початку місяця березня на тему ситуації в Україні. У всіх документах цих форумів була відображена однозначна спільна, унітарна позиція щодо поважання фундаментальних конституційних атрибутів України Російською Федерацією з тим, щоб Російська Федерація поважала міжнародне право та попередні двосторонні зобов'язання з Україною, з тим, щоб Російська Федерація повернулася до попередньо обговорених та встановлених параметрів шляхом угод з 1997 р., продовжених у 2010 р., щодо російського флоту в Чорному морі та, якщо політичний діалог не відкритий, були винайдені додаткові засоби для того, щоб зробити Кремль чутливішим, включно режимом санкцій.

До цього, з нагоди візиту, здійсненого мною до Києва 10 березня 2014 р., я передав тверде послання на підтримку єдності України та для її права вживати суверенні рішення в питаннях стратегічної орієнтації для майбутнього країни та українського народу.

Одночасно з прискоренням подій Румунія мала рішучу позицію щодо невизнання легітимності таксваного Кримського референдуму та проголошення незалежності півострова, які визначила як незаконними та недійсними. Після рішення президента Володимира Путіна включити Крим до Росії Міністерство закордонних справ Румунії висловило повну розбіжність із заходом Російської Федерації щодо анексії Кримської автономної республіки та міста Севастополя. Це нелегітимний вчинок, що суперечить фундаментальним приципам міжнародного права, він порушуючи насамперед незалежність, суверенітет і територіальну цілісність сусідньої України. Міністерство закордонних справ однозначно стверджувало, що, разом із європейськими та євроатлантичними партнерами, Румунія не буде визнавати акт анексії Кримської автономної республіки – невід'ємної частини держави Україна. Анексія одного регіону як частини незалежної і суверенної держави іншою державою є порушенням міжнародного права, всіх норм та принципів, якими керуємось сьогодні в спільноті демократичних держав.

Міністерство закордонних справ вважає, що реальність, яку пробується збудувати сьогодні односторонньо з порушенням міжнародного права, глибоко тривожна та небезпечна, оскільки вона може породити дестибілізаційні наслідки в усьому регіоні. Анулюються сьогодні результати десятки років діалогу та кооперування, призначені побудові об'єднаної Європи без розподільних ліній, так, як вона була накреслена у Хельсінському фінальному акті та в Паризькій хартії для Нової Європи.

Я був би вдячний, якщо ви принесли б до відома Світового Конгресу Українців і Президії Світової Координаційної Ради Українців зміст цього листа.

Будь ласка, пане голово, прийміть мою особливу повагу.

Тітус КОРЛЕЦЯН

Почесна грамота

Товариство «Україна-Світ»
нагороджує

Голову Союзу Українців Румунії
Бучуту Стефана

За вагомий особистий внесок по святкуванню 200-річчя від Дня народження Тараса Шевченка за межами України, за єднання українських сил у світі.

Голова Товариства Іван ДРАЧ

Голова Секретаріату Алла КЕНДЗЕРА

ЩИРОЇ ПОТОЙБІЧНОЇ ВІЧНОСТІ НАШОМУ ДРУГУ ТА СПІВРОБІТНИКУ ПАВЛУ ШОВКАЛЮКУ

(11 січня 1940 - 28 березня 2014)

Відразу й передчасно 28 березня ц. р. відійшов у неповернення наш добрий і щирий друг, відданий співробітник часописів «Новий вік» (ще з ліцейних років) та її вірного продовжувача – «Вільного слова», якого щиро і декларативно любив та шанував як рідного, друкувався щоразу на його сторінках до останнього моменту життя, уродженець с. Негостина Сучавського повіту 11 січня 1940 року та житель міста Онешти поет ПАВЛО ШОВКАЛЮК.

Він же той, який цього року серед перших нагадав читачам, що у травні 2014 року «Вільне слово» («Новий вік») сповнює 65 років існування від заснування в 1949 році та своє 25-річчя нового видання, побажав «Вільному слову» Многиїх і Благиїх літ.

Сердечні співчуття – його дружині, дітям і внукам, усій родині.

Хай буде прощений пан Павло Шовкалюк! Хай з Богом спочиває! Хай буде йому земля пухом!

«Вільне слово»

Вшанування 200 років від дня народження великого українського Кобзаря ТАРАСА ШЕВЧЕНКА у селі Рускові Мараморoського повіту

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

(1814—1861)

Тарас Шевченко!. Тарас Шевченко!.. Тарас Шевченко!.. Це ім'я дорогоцінною перлиною виблискує у золотій скарбниці світової культури.

Тарас Шевченко – символ чесності, правди і безстрашності, великої любові до людини. Вся творчість великого Кобзаря

зігріта гарячою любов'ю до Батьківщини, пройнята священною ненавистю до ворогів і гнобителів його народу. Його думи, його пісні, його полум'яний гнів, його боротьба за світлу долю трудового люду були думами, піснями, гнівом і боротьбою мільйонів.

Поезію Шевченка люблять усі народи. Поет, який віддав усі свої сили боротьбі за визволення рідної України від соціального і національного гніту, виражав прагнення і сподівання всіх волелюбних народів, всіх українців світу.

Березня всі українці світу відзначають 200 років від дня народження українського генія Тараса Шевченка. Постать Кобзаря єднає Захід і Схід, а його творчість є дуже актуальною для нашого сьогодення.

Враховуючи значний внесок Тараса Григоровича Шевченка у розвиток української державності та культури, з метою гідного відзначення цього року 200-річчя від дня народження Тараса Григоровича Шевченка, 2 березня 2014 у мараморoському селі Русково, філія Марамуреш Союзу українців Румунії (СуР), відзначала 200 років від дня народження генія українського народу Тараса Шевченка, і так, як 2014 рік є роком Тараса Шевченка, ця подія має подвійне значення.

Подія розпочалася у будинку культури, де українці всіх мараморoських сіл зібралися відзначити важливий день для всіх українців світу.

Подія була відкрита головою організації Русково СуР Пінтем Марічуком, який привітав гостей та односельчан і представив присутніх гостей на події.

На події були голова села Русково Іван Турчин, генеральний секретар СуР Люба Горват, скарбник СуР Василь Пасинчук, економічний радник СуР Микола-Мирослав Петрецький, Комітет філії Марамуреш та всі голови місцевих мараморoських організацій СуР.

Всі присутні вище гості на події, представили значення Тараса Шевченка для українського народу, турботу СуР у організуванні таких культурних заходів, збереженість української культури. М.-М. Петрецький представив наступний лист голови СуР **Степана Бучути**:

Шановні гості,
Шановні представники місцевої влади,
Шановні голови мараморoських організацій СУР,
Дорогі українці!

За багаторічною традицією, українці Румунії, завдяки підтримки Союзу українців Румунії, вшановують пам'ять великого письменника і художника, генія українського народу Тараса Шевченка.

Ідеї і творчість Тараса Шевченка стали рішучою силою в справі пробудження та об'єднання українського народу. І навіть сьогодні не втратили свою актуальність.

Згадаємо лише його слова «Обнімітесь, брати мої, молю вас, благаю». Як важливо сьогодні зрозуміти, що лише єдність, оте Шевченкове «Єдиномисліє» і безперечна любов до рідного допоможуть не лише зберегти, а й примножити наші культурні надбання.

Святкування Днів Тараса Шевченка по всьому світу вже давно стали масовим культурним феноменом. Особливо там, де живуть українці.

Цього року українці всього світу святкують 200 років від дня народження Тараса Шевченка, називаючи цей рік роком Тараса Шевченка.

Так, в Румунії, щороку в березні українська громада вшановує пам'ять великого Кобзаря урочистими зібраннями, концертами, літературними вечорами, поетичними виступами в усіх школах, будинках культури в українських поселеннях, де проживають українці.

За сприянням Союзу українців Румунії дотепер в Румунії були споруджені пам'ятники великого Кобзаря в Бухаресті, Негостині, Сату Маре і Тульчі. В місті Сігету Мармаціеі діє український ліцей імені Тараса Шевченка, і тут відзначали Поета.

У цьому контексті я хотів би підкреслити постійну турботу нашого Союзу у організуванні великих культурних і мистецьких заходів з міжнародною участю, які дають нам можливість обмінюватися ідеями про збереження української культури та спілкування в цьому великому культурному просторі, якого нам пропонує Румунія.

Тому вшанування пам'яті Тараса Шевченка в Рускові наша зустріч у його високому дусі є гарантією спільного майбутнього.

Наприкінець бажаю всім присутнім успіхів, доброго настрою, і не забуваймо спом'янути Т.Г. Шевченка «незлим тихим словом».

...Подія була відкрита хвилиною мовчання за жертви Київського Євромайдану і гімнами Румунії та України.

Під час заходу присутні познайомилися з життям і творчістю Тараса Шевченка, з його неоціненним внеском у культурну спадщину українського народу.

Учні українських шкіл читали уривки з віршів поета Тополя, Реве та стогне Дніпр широкий, І мертвим, і живим, і ненародженим та з цікавістю розглядали барвисті ілюстрації нових видань Кобзаря.

(Продовження на 12 стор.)

Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

На релігійні теми

З історії поневолення українського православ'я

У 18-ому столітті Московський Патріархат (самостійна Православна Церква, починаючи від 1589-го року, між 1721 – 1917 роками Російську Православну Церку очолював «Священний Синод», а не патріарх), мав як головну мету перенести Київську Метрополію до своєї юрисдикції (аж до того часу, коли Київська Митрополія була під владою Царгородського Патріарха). Паралельно почався процес русифікації Української Православної Церкви. Москалі мотивували цю діяльність, кажучи, що Українська Православна Церква була «латинізована», тобто стала єретичною Церквою.

Знаємо вже, що Петро Могила, Київський Митрополит, завів латинський стиль навчання у Київській Богословській Академії, але наука залишилась повністю православною. Цей латинський доступ високого виховання був успішний і добре прийнятий українським народом. Але Московська Православна Церква, мавши взагалі священиків без серйозного богословського освічення, вважала Українську Церкву не як Православну, а як єретичну. Сам Цар Петро 1-ий скаржився Московському патріарху в одному листі 1689-го року: «Наші священики мають мало освіти... Добре було б заслати їх до Києва отримати освіти». Але, на жаль, для Московської Православної Церкви освіта була демонічного походження. І якраз тому, що не мало богословської освіти, московське священство вважало їх Церкву за єдину православну Церкву в світі.

Москалі почали поневолювати УПЦ, перемінюючи все церковне життя. Київська Епархія була зменшена від стану митрополії до стану звичайного єпископства і була очолювана російським, а не українським єпископом. Священики були зобов'язані служити і виголошувати проповіді церковнослов'янською мовою з російською вимовою. Клопотання Києво-Печерської Лаври 1769 р. про дозвіл друкувати для українського населення абетки українською мовою Священний Синод відхилив: всі книги мали друкуватися на російській мові і мали перейти через московську цензуру. В богослужінні була заведена Російська Минея (співи для кожного святого або свята), де знаходилися празники, які зображали українські національні відчуття (наприклад, про Полтавську битву). Навіть в російському перекладі Святого Письма знаходилися зміни. Наприклад, замість, «щоб кожен чоловік був паном у домі своєму і говорив про це мовою свого народу» (Естер 1,22), було написано: «Щоб кожен чоловік був острашений у домі своєму».

Також різні українські літургічні, богослужбові звичаї (пов'язані з вінчанням або хрещенням) були заборонені. В різних регіонах українці були навіть перехрещені. Українська церковна архітектура, священні облачення також були перемінені за московськими «стандартами».

Всупереч цим московським старанням поневолити Українську Православну Церкву і знищити українську православну культуру, їм цього не вдалося повністю. Правда, що всі владики, головні ієрархи не мали як, ні не хотіли противитися цьому руху, але прості вірники і священики не були русифіковані. Якраз вони мали головну роль у відродженні УПЦ напочатку 20-го століття.

Хоча цей процес асиміляції відбувся у 17-му і 18-му стт., ця проблема є актуальна і сьогодні не тільки для українських православних, але, взагалі, для Православної Церкви, тому що і сьогодні є різні православні культури, які вважають себе вищими, кращими. Але кожний народ прийняв Євангелію за своєю культурою, тому навіть і Православні Церкви, хоча ісповідують ту саму віру, відрізняються своїми особливостями.

У Православній Церквій, у християнському світі, взагалі, не має місця для церковного «імперіалізму». От. Г. Флоровський, найголовніший православний богослов 20-го століття, писав в одній статті: «Поділи можуть бути переможені наверненням до однодумності первісній Церкві. Тоді не було одноманітності, але й однодумності».

От. **Маріус М. ЛАВРУК**

ЙОСИП ПАЛЯТИНСЬКИЙ – ПРО ЩИРІСТЬ ЛЮБОВІ ДО БОГА ТА НЕНЬКИ УКРАЇНИ

● Вітаємо ювіляра з його 67-літтям – н. 29 березня 1947 р.

Йосип Палятинський добре зігріває у своїй совісті святу правдоньку: якщо Господь обдарував його талантом володіти теплим, лагідним Божим словом, то він, як поет, журналіст і педагог, не забуває цього, – любові до Бога і свого ближнього, любові до простої людини, до простого українця, його українського назалежного народу, сином якого він сам, та любові до неньки України, за долю якої віддали життя стільки поколінь героїв, відомих і невідомих, а доля та ще й досі не усміхнулась. «Доле, доле, де ти?» – питався Шевченко, і запитуються всі українці й досі, та даремно: от саме за долю болить душа нашого поета й пісняра Йосипа Палятинського. А про наболіле Україною та її народом треба висловитись, писати відкрито, як це робить українець-патріот у своїх «роздумах вголос (ще раз про наболіле)»: Як би ми дбали самі про себе» і навчає для цього своїх побратимів любитись та працювати щиро й мирно, боротись за правду, могуть своєї неньки України, за свою рідну солов'їну мову, так, як боролись і прагнули цього його славні предки, бо, пропавши мова, пропаде й Україна:

Я народився, щоб не вмерти!
А як умру – воскресну знов,
Щоб людям правду всю донести,
Надію, віру і любов.
(Я народився, щоб не вмерти)

Це життєве кредо із низки «Я вірю в тебе, Україно!» (Прут-Принт, 2008) Йосипа Палятинського палає вогнем любові до свого народу, скривдженого подосі в боротьбі «на площах і майданах» демократії, і він звертається з відвертістю до тих, що затоптали правду й загрожують вільній Україні та мові солов'їній найбільш співучого народу в світі. Найбільше болить душа пана Йосипа за ситуацію в державі, за зраду народу тих, хто іменував себе патріотами та демократами. Широкого резонансу набула його поезія «Гомоніла Україна» з попередніх збірок «Передзвони серця» (2006), а також у цій книжці вірш «Гомін, гомін по Вкраїні», пише у передмові до збірки Й. Палятинського «Я вірю в тебе, Україно!» Віра Китайгородська – голова Чернівецької обласної організації Національної Спілки письменників України.

Так, Й. Палятинського болить «хаос» і неправда в Україні, яку він щиро любить і просить Бога змилуватись над нею:

За народ всі так дбають,
Аж право забули,
.....
Ще й до того запевняли
Дітей по закону.
Боже, Боже милосердний,
Буде так до скону?

Недаремно в його віршах лунають невмирущі слова Т. Шевченка «Рай», «Гомоніла Україна», «Гомін», згадуючи колишню козацькую славу та невиліковну біль сучасного гомону-плачу по Вкраїні, скривдженої його співвітчизниками:

Не назвати оце раєм,
Правди не сховати,
Тому мусим за кордоном
На хліб заробляти,
Щоб дітей своїх і внуків
В біді не лишати.

Поет Й. Палятинський, сучасний очевидець, вірить в теплоту і силу Шевченківського цілющого слова, в силу іронії, що розростає з вічного «Кобзаря», про якого знає кожний житель України, від малолітків до старожилів, що ждуть того «раю» на землі – в Україні:

Нас гріє Кобзареве слово
І в юності, й на схилі літ
Йдем до нього на розмову
Через священий «Заповіт»
(Нас гріє Кобзареве слово»,
Із пісенника «Співай, наш краю»).

(Далі буде)

Іван КІДЕЩУК

До 200-річчя Тараса Шевченка

Наш Кобзар у м. Клуж-Напока

В середині березня стіни Клузького університету ім. Бабеша-Бойоя забриніли піснями на слова Тараса Шевченка.

З нагоди 200-річчя від народження національного пророка України клузька громада Союзу українців Румунії та студенти-українці різних факультетів зустрілися, щоб відсвяткувати велетня української поезії та української культури. Окрім них, у залі були присутні й чимало прихильників української культури та педкадрів кафедри слов'янських мов, які поділилися з присутніми не тільки результатами свого вивчення творчості нашого Кобзаря, а й спогадами про своє особисте зближення і пізнання української історії та культури.

Як це вже стало традицією, активну участь у проведенні усіх заходів і, зокрема, й цього, взяли викладачі української мови та літератури Клузького університету лектори доктори Іван та Михаєла Гербіль. Їх виступи на тему «Тарас Шевченко – національний пророк України» та «Художнє мистецтво Тараса Шевченка» були дуже цікавими для присутніх, а декламування віршів Шевченка та виконання пісень на його тексти були цього року, як ніколи, актуальними та близькими для серця кожного українця. Адже зараз, – як зазначила Ольга Сенишин, одна із членів Клузької філії, – просто неможливо не згадати рядки з Шевченківських віршів, коли протягом декількох місяців в Україні йшла боротьба за встановлення тих цінностей, про які Кобзар мріяв і писав. Дивлячись на протистояння і боротьбу народу з владою на Майдані, а тепер протистояння по всій країні, просто автоматично нагадуються гасла із Шевченкових творів, з якими українці виросли і звикли ще з дитинства. Але тільки зараз, мабуть, по-справжньому зрозуміли їхній сенс та актуальність.

На моє запитання, чи не став Шевченко з плином років зрозумілішим та ближчим для її серця, Ольга Сенишин відповіла так:

«Ми чуємо, знаємо, вивчаємо про Шевченка з самого дитинства. Він був для нас революціонером, він наш народний поет, він той, хто нас, українців, закликав прокинутися та здобути незалежність. За це його ім'я шанують та згадують і на заході, й на сході України. Кажуть, що справжніх геніїв можна перечитувати багато разів і щоразу відкривати для себе нові грані, нові нюанси, або змінювати погляд на давно всім відомі речі. Для мене Шевченко та його настрої стали ближчими й зрозумілішими, відколи я переїхала жити до Румунії. Я відчуваю той тип душевного вболівання за Батьківщину й тугу за нею, яку в свій час відчував наш Шевченко. Напевно, ступінь вболівання різна через різницю умов та часу. Але, на мій погляд, тільки у віршах Шевченка і в народних піснях можна зануритися у нашу любов до України, відчути майже фізичну біль від розлуки з нею».

Дуже цікавою була доповідь лектора доктора Діани Тетян «Проза Шевченка – перлина української й російської літератури», де на завершення свого виступу вона назвала Шевченка моделлю трансгресії кордонів:

«Соціальних, тому що з простого кріпака він стає поетом і письменником, який змінив долю своєї країни. Артистичних, які чітко відмежовують кордони мистецтв, тому що Шевченко був неперевершеним не тільки в літературі та живописі. Крім цього, він і співав надзвичайно гарно, але він дійшов до тієї межі, яка скасовувала кордони між різними видами мистецтва, звідки й починалося тотальне мистецтво. Культурних кордонів, тому що він не тільки писав українською й російською мовами, нагадуючи своїми творами про спільне походження двох мов та культур, але й тому, що через свою творчість він торкнувся того рівня, від якого обмеження між культурами є невловимим і звідки починається універсалізм артистичного творення. І людських - це найважливіші межі, які можна подолати. Все своє життя Шевченко боровся витримати та самоудосконалитися, тому що понад все його творчість та життя є історією любові та вічності».

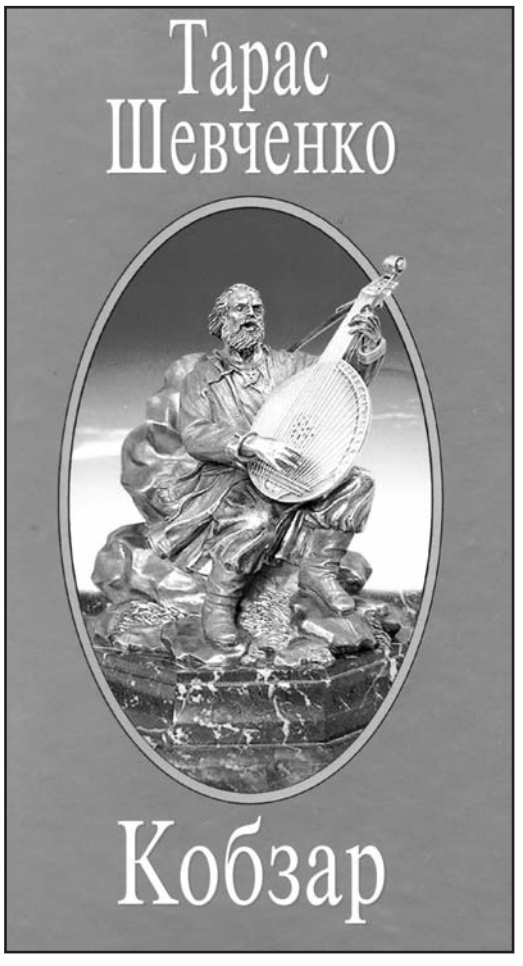

Згадана вище доповідь дуже вразила присутніх на заході. Ольга Сенишин відгукнулася про цей виступ так:

«Доповідь Діани Тетян про прозу Шевченка мене вразила і втішила. По-перше, дуже приємно знати, що у Румунії існують спеціалісти, які так глибоко і серйозно підходять до своєї роботи і до вивчення творчості нашого Кобзаря, бо його проза не користувалася повагою критиків минулих часів. Мені цей виступ здався стислим, суттєвим і цікавим. А зачитані на російській мові цитати були дуже доречними. Але найбільше мене вразило те, що пані Діана Тетян відчула актуальність саме прозових творів Шевченка, їх близькість і зближеність до простої людини, раціональність повістей, де висловлені чуття зрозумілі. Я думаю, що Шевченко з прози – це сучасний Шевченко; той, що нас знає і розуміє, буквально перебуває серед нас і таким чином підтримує».

Захід завершився виступами Михайла Крамара про психологічні погляди Тараса Шевченка та Онуфрія Вінцелера, який поділився з нами спогадами про своє особисте зближення і пізнання української історії та культури, зокрема, творчості та творів Шевченка, порівнюючи Кобзаря з Аврамом Янком.

Гадаю, що й решта присутніх почали сприймати цього року дещо по-іншому Тараса Шевченка та його актуальність і значимість, вплив на минулу й теперішню долю українського народу.

Людмила ДОРОШ

Вітаємо наших ювілярів!

ЮРІЮ ПАВЛІШУ – 75

Якби я не остерігався імперативних суджень і тверджень, то не без певних підстав сказав би, що Юрій Павліш, якому 19 березня виповнилося 75 літ, у нашій літературі, багато в дечому, постать-унікум. Бо почав друкувати він вірші на сторінках газети «Новий вік» у вісімнадцять років, перша його збірка «У пісні, у праці, в любові» вийшла у світ (1961), коли авторові було 22 роки (народився Юрій Павліш 19 березня 1939 року у банатському селі Копачеле).

Та хіба ранній дебют, навіть і видавничий, – річ унікальна? Звісно, ні, але у випадку Юрія Павліша потрібне додаткове пояснення. На той час українська література тільки заявляла про себе голосами початківців, які друкували в згаданій газеті вірші плакатного звучання і одноманітного словесного вираження про «щасливе життя», колективізацію землеробства, про «славні» річниці, «світле майбутнє». А на уявній полиці української літератури стояли тільки збірка оповідань Івана Федька «По новому шляху» (1960) та збірка віршів Оксани Мельничук «Цвіте земля скарбами» (1960).

Тоді ціла когорта авторів старшого і молодшого віку віршувала, та згодом багатьох з них відсіяв час, і тільки Юрій Павліш та ще декілька з них спромоглися вийти на вищий щабель літературної творчості.

А відносна «унікальність» нашого сьогоднішнього ювіляра полягала ще в його наполегливості писати і друкувати, йти вперед без огляду, без турботи про якість написаного і друкованого.

А це вже давало певну популярність. Наприклад, коли я почав працювати в газеті «Новий вік» (1964 р.), перебуваючи у газетярському відрядженні на Буковині, запитав учителів української мови у школі села Мілішівці, кого з наших поетів вони знають і читають. Виявилося, що Юрія Павліша та Оксану Мельничук, бо їх імена появлялися не тільки найчастіше на газетних шпальтах, а і в підручниках з української мови.

Юрій Павліш тільки на рік старший за мене. Коли я ще був учнем старших класів Серетського українського ліцею і навіть не думав і собі віршувати, читав його вірші у «Новому віці» і, напевно, заздрив «відомому поету».

Поява першої збірки Юрія Павліша «У пісні, у праці, в любові» була таки подією! Автор – вихідець з народу, сільський учитель, вихований новою соціалістичною добою. Або, як пише Магдалина Ласло про неї в альманасі «Серпень» (1964): «*Книжка ця, з перших же її сторінок, вражає читача силою оптимізму, бадьорості. Оптимізм цей однак іде не лише від віку автора. Він основується на прекрасному нашому житті, а ще більше на чудових перспективах, які відкриває майбутнє перед нашою країною.*

Уміння виразити у яскравих образах радість нового життя нашої Батьківщини є найбільшою заслугою Юрія Павліша. В цьому він не має собі рівних серед українських поетів РНР.

Отже, маючи вже певну популярність і не маючи «собі рівних» у царині віршованого слова, Юрій Павліш продовжував писати в дусі підкресленого Магдалиною Ласло «оптимізму» та «бадьорості», однак поступово, а це тривало понад десяток років, почав переорієнтовуватися на поезію вищої художності і глибшої тематики, бо ж в той час на літературну арену вийшли Іван Ковач, Микола Корсюк, Михайло Небиляк, котрі дебютували збірками у видавництві «Критеріон» на початку сімдесятих років. Тож і Павліш прагнув не відставати від літературного процесу, і хоч у другій збірці «Акорди» (1974), ще віддає данину так званій патріотичній поезії у циклі «Партія – міць і сила» (вірші були друковані протягом років у газеті «Новий вік»), він зарегістровує певні здобутки у новій манері поетичного письма. Про цей «злам» у «Слові про слово» я писав, що він «*засвідчує творчий поєдинок між учорашнім, сьогоденним і завтрашнім Юрієм Павлішем. Стикаються різні стилі й художні формули, випробовується сумісність і співіснування старих засобів з новими, експериментуються нові поетичні сплави... Успіхи і прорахунки чергуються як кольори дня і ночі...*»

Хочу підкреслити, що саме цією гетерогенністю і неселективністю виділяється Юрій Павліш від більшості побратимів по перу. Відколи знаємося (десятки літ), я ніколи не чув, аби він хоч трішки поскаржився на певні свої ж творчі невдачі, на «брак натхнення», як звично кажуть поети.

Можливо, тому-то жодна із поетичних збірок Юрія Павліша не вважалася подією у нашій літературі, бо в кожній поряд з майже віртуозними проблисками (див. пантуми і ронделі, пейзажні малюнки), неодмінно були прикрі промахи («Хвилі», 1982)... Здобутки і невдачі проходили повз увагу критики і літературного братства, а принагідні рецензії не проникали у суть Павлішевих віршованих доробків.

Селекцію найкращих зразків поезії Юрія Павліша спробував зробити я у збірці «Роси слів» (2008). Проте мій відбір текстів не задовольнив автора, він уважаючи, що я пропустив «енне» число віршів, які могли стати окрасою збірки. «Ця збірка не представляє мене», – безцеремонно заявив Юрій Павліш, докоряючи мені навіть і за те, що не помістив у ній і дещо з дебютної збірки.

Ще й досі не втямлю: було це фрондою (опозиція з особистих мотивів, несерйозна опозиція), чи справді Павліш був переконаний у своїй правоті? У нашій літературі хіба тільки Іван Непогода (хай пробачить мені ювіляр порівняння!) так цупко і ревно оберігає свої «краплі».

У нашій літературі Юрій Павліш постать суперечлива і колоритна, має своє окреме місце. А яке це місце, переднє чи середнє (та вже, напевно, не заднє), покаже час.

До 75-річчя Юрія Павліша я виклав свої враження про нього та його творчість у трьох наших публікаціях: «Нашому голосі», «Українському віснику» і «Вільному слові». І кожного разу з іншого кута зору, бо Павліш як людина і поет не вкладається у вузькі рамки чи усталені схеми. Можливо, у цьому його принадність, яка вимагає суб'єктивного, та щирого підходу.

На многая і благая літа, дорогий Ювіляре!

Михайло МИХАЙЛЮК

МНОГАЯ ЛІТ, БЛАГАЯ ЛІТ УРОДЖЕНЦЮ-ПОЕТУ

• Нашому другу-поету Юрію Павлішу з нагоди 75-ліття

Многая літ, благая літ
Уродженцю-поету,
Тому, який десятки літ
Кохає дух планети.

Ми даймо 'йму і хліб, і сіль,
Ми даймо 'йму утробу
Своїх сердець, любов і плід
Звеселеної вроди.

Ми даймо 'йму не ту деталь,
Якою брезень зветься,
Ми даймо Панові, де даль
Про гонір, як зізветься.

Многая літ, благая літ
Уродженцю-поету,
Тому, який десятки літ
Кохає дух планети!

Іван КОВАЧ

«...Хто ж, як не я?!»

219 постраждалих під час акцій протесту в Києві були направлені на лікування за кордон. Згідно з державними програмами міжнародної гуманітарної допомоги, 12 країн прийняли на лікування постраждалих: Польща, Німеччина, Румунія, Чехія, Естонія, Латвія, Литва, Угорщина, Італія. Ще у двох країнах - Австрії та Ізраїлі - постраждалі лікуються на кошти спонсорів. Румунія прийняла 11 осіб, які пройшли лікування в 4 бухарестських лікарнях.

Багатьом з нас випала нагода познайомитися особисто з учасниками подій на Майдані в Києві, довідатися про ці події, так би мовити, з перших уст.

На сьогодні всі вони вже повернулися в Україну, одні до своїх родин, інші, щоб продовжити реабілітацію в українських медичних закладах.

Іван Ожогань прибув у Бухарест з кульовим пораненням, проходив лікування в Університетській лікарні швидкої допомоги. Після дванадцятиденного курсу лікування повернувся в Україну. З ним ми зв'язалися, коли він уже перебував на реабілітації в місті Трускавці, що на Львівщині, і побалакали про пережите.

Ірина Мойсей: Розкажіть кількома словами про себе: професія, сім'я, захоплення.

Іван Ожогань: За професією я медик-фельдшер, одружений, маю троє дітей. Із захоплень – це рибалка, подорожі, а ще дуже люблю читати .

І.М.: Незадоволення, обурення народу – це поняття загальне, воно складається, як правило, з незадоволення і обурення великої кількості людей, але у кожного є щось своє, особисте наболіле. Що вас особисто спонукало чи підштовхнуло поїхати в Київ на Майдан?

І.О.: На Майдан мене підштовхнуло поїхати те, що в Україні панував повний безлад. Замість того, щоб розвивати свою промисловість, влада повністю її знищила. Підприємства позакривались, люди залишились без роботи. Хто ж пробував відкрити свою справу, його тут же придушували. А про сільське господарство взагалі важко говорити, цю галузь згнобили.

І.М.: Коли ви прибули на Майдан?

І.О.: В середині січня.

І.М.: Тобто, коли, після короткого затишшя під час Новорічних і Різдвяних свят, напруженість почала зростати?

І.О.: Так, і з кожним днем все більше.

І.М.: Як зреагувала ваша родина на рішення поїхати на Майдан?

І.О.: Вони не знали, що я їду на Майдан. Щоб не переживали, я сказав, що їду в Київ на роботу.

І.М.: А коли дізнались?

І.О.: Тоді, коли мене поранили і забрали у відділення міліції.

І.М.: Що вас найбільше вразило, коли ви прибули на Майдан? Які почуття викликало побачене?

І.О.: Спочатку дуже важко було дивитись на те, до чого влада довела власний народ. А потім та атмосфера, той дух, що панував на Майдані, дав сил до боротьби за свободу, за справедливість, щоб не бути під владою тирана і щоб можна було спокійно, не боячись, подорожувати по країні.

І.М.: Як пройшов ваш перший день на Майдані?

І.О.: Все почалось із ознайомлення. Ми зареєструвались і нас призначили в 4 сотню. Там ми познайомились із однодумцями. Також нас ознайомили із правилами і розпорядком в сотні, провели інструкцію, як поводитись в тій чи іншій ситуації.

І.М.: Чи доводилося вам особисто бути на перших лініях сутичок?

І.О.: До 18 лютого в сутичках я не був, ми здійснювали патрулювання і несли варту, щоб не допустити провокацій з боку силовиків та тітушок.

Коли я поїхав вдруге у Київ, то вже не входив до сотні. Я працював, але після роботи ходив на Майдан. Так було і 18 лютого, коли мене поранили. Зранку я був на роботі, але, коли почув, що має відбутися розгін протестувальників, залишив роботу і пішов на Майдан, щоб допомогти зупинити свавілля з боку силовиків. Але мене було поранено, як і багатьох інших. Декого було вбито. Я сам на власні очі бачив більше десяти загиблих, коли мене вели до автозака, коли мене разом з іншими затриманими відправили до міліції.

І.М.: Вас, пораненого, забрали до відділу міліції, замість того, щоб відправити до лікарні? Як з вами поводились у міліції?

І.О.: Там з нами поводились толерантно. Викликали швидку. Мене госпіталізували у лікарню, де витягли кулю з ноги і наклали гіпсову пов'язку, після чого вночі мене із лікарні вивезли волонтери, щоб знову не забрали у відділення міліції.

І.М.: Біда, як і радість, а, може, навіть сильніше, ніж радість, зближує людей. Гадаю, на Майдані ви збагатилися друзями. Чи підтримуєте з ними стосунки сьогодні, чи знаєте, як склалася їх доля?

І.О.: Так, на Майдані я знайшов багато нових друзів, ми багато пережили разом як щасливих, так, на жаль, і сумних моментів. Але ми підтримували один одного, чим могли. Із багатьма я підтримую зв'язок, але, на превеликий жаль, є й такі, чия доля мені невідома.

І.М.: Раніше ви сказали, що ваші рідні дізналися про вашу участь в подіях на Майдані аж після поранення і затримання вас міліцією. Ви особисто повідомили, чи хтось із ваших друзів на Майдані, чи, може, міліція?

І.О.: Моїм близьким про моє поранення і те, що мене затримано, повідомив друг, який проживає в Києві. Але ще до того зазнав страху і він, коли 19 лютого приїхав до лікарні, а я зник. Дві доби ніхто не знав, де я і чи живий. А потім я йому зателефонував, сказав, що живий, тільки не можу повідомити, де знаходжусь, бо боюсь переслідування міліції. Аж тоді він повідомив моїх рідних.

І.М.: Чи був такий момент, коли ви пожаліли, що приїхали на Майдан?

І.О.: Ні, ніколи не жалів і не жалію, що пішов на Майдан. Гадаю, всі, хто там був під час бойових дій, теж так вважають, бо хтось мав це зробити, хтось мав змінити на краще наше майбутнє, майбутнє наших дітей. І, мабуть, кожен з нас думав і так: «Хто ж, як не я?!».

І.М.: Як ви особисто гадаєте, Майдан досягнув своєї цілі?

І.О.: Особисто я вважаю, що досягнув (окрім Криму, звичайно). По-перше, ми скинули владу, яка не давала жодного шансу на розвиток нашої країни, яка не давала нам шансів на майбутнє. По-друге, ми дали політикам зрозуміти, що такого не може більше повторитися, що всі дії влади повинні бути прозорими і що кожен громадянин країни має знати правду про все, що коїться.

І.М.: Всім відомо, що Майдан почався із мітингів-протестів проти рішення влади змінити європейський курс на зовсім протилежний. Ви особисто за асоціацію України з Євросоюзом? Якщо так, то чого сподіваєтесь від цієї асоціації?

І.О.: Так, мітинги почались з того що Україна не підписала угоди про євроінтеграцію, і людей це обурило, особливо західну Україну, тому що ми бували в країнах Європи і знаємо, як там живуть люди. А тодішня влада вела нас до злиднів і безробіття. Я підтримую напрямок до Європи, бо надіюсь, що буду працювати за професією, отримувати нормальну зарплату і бути біля сім'ї, а не скитатись по заробітках.

І.М.: Які враження залишилися у вас від перебування на лікуванні в Румунії?

І.О.: Після лікування в Румунії у мене тільки позитивні емоції. Я вдячний персоналу лікарні, який нас лікував і з розумінням ставився до нас, адже ми взагалі не знали мови і були труднощі у спілкуванні, а вони доклали всіх зусиль, щоб ми не відчували дискомфорту, перебуваючи на лікуванні. Також хочу подякувати українській діаспорі, яка теж допомагала нам у всьому. Після реабілітації я хотів би знову приїхати в Румунію, відвідати цікаві місця, пізнати звичаї румунського народу.

Розмову провела **Ірина МОЙСЕЙ**

Виступ по Сігетському радіо

ДОБРИЙ ДЕНЬ, ШАНОВНІ СЛУХАЧІ СІГЕТСЬКОЇ РАДІОПЕРЕДАЧІ!

Напочатку позвольте мені поздоровити наших земляків, співпрацівників Союзу, українців Румунії з днем їх народження: Юрія Павліша, відомого поета, який сповнив 19 березня 75 років, Миколу Корсюка, письменника, головного редактора дитячого журналу «Дзвоник», та Ларису Копощук, працівницю в бухгалтерії СУР.

Всім їм та іншим нашим землякам бажаю міцного здоров'я, щастя і успіхів в їхніх заняттях!

Вже настала весна. Працьовиті люди почали весняні роботи там, де погода позволяє цього і де вже немає снігу і не шкодять землеробству наводнення.

В Україні іде боротьба за незалежність і територіальну цілісність держави.

Міністр закордонних справ Румунії Тітус Корлицян 10-го березня відвідав Київ, де мав зустрічі з тимчасовим проводом України і з Андрієм Дещицею міністром закордонних справ України, з якої нагоди вони підписали договір на 5 років щодо збільшення довір'я і забезпечення безпечності між двома сусідніми державами.

Договір має на меті урегулювати спільні військові заходи поблизу спільного кордону.

В цей трагічний для України період українці цілого світу не забувають про свого апостола волі і незалежності, про генія українського народу Тараса Шевченка, знаменитого поета, художника і борця за визволення України від Руської імперії.

Тарас Шевченко народився тому 200 років 1814, і помер 1861 року, як борець і захисник прав українського народу, і споминається, і буде споминатися вічно, цілий час, поки буде існувати український народ.

Президент Румунії і Уряду, а також Союз українців Румунії та все українство Сігету звернулися до Європейського Союзу та Організації Північно-атлантичного договору (НАТО) до Європейських держав та США, щоб підтримували незалежність, суверенітет, територіальну цілісність України.

Незалежність України, територіальна цілісність держави треба, щоб були забезпечені і гарантовані всім політичним класом України, міжнародним співтовариством.

Твори Шевченка перекладені на численних мовах світу, а картини, мальовані ним, розповсюджені по майже всіх музеях світу.

Союз українців Румунії присвячує 200-річчю з дня народження Тараса Шевченка кількома виданими книгами. Як я Вас повідомив в моїй попередній розмові, ми видали «Життя Тараса Шевченка», автор Павло Зайцев, перекладене на румунську мову письменником Корнелієм Іродом, нашим одноземляком.

«Всесвіт усного і писаного слова», автор доповідей, статей та рецензій, записаних на Симпозіумі під назвою «Тарас Шевченко - апостол українського народу», що відбувся в румунському місті Сату-Маре, організатором якої – голова філії СУР Михайло Мачока.

Для цього року ми видали календар під назвою «Рік Тараса Шевченка (1814-1861) – автор Ярина Мойсей, головний редактор літературно-культурного журналу «Наш голос». Ювілейний календар містить і автопортрети Тараса Шевченка, роботи із серії «Живописна Україна», зображення рідної України, картини з рідної України, жіночі образи на засланні із циклу «Прита про блудного сина» із серії «Сюїта самотності», портрети на історичні теми і обкладинки з портретом Тараса Шевченка та пам'ятником Тарасові Шевченку на Чернечій горі в Каневі. В Календарі за кожний місяць містяться художні картини Тараса Шевченка.

Святкування Тараса Шевченка відбулося в Лугожі Тіміського повіту 1-го березня, а 2-го березня в Рускові, 11 березня в Бухаресті і так буде продовжуватися в інших повітах, де проживають українці, та в школах, де викладається українська мова.

Події, присвячені 200-річчю Тарасу Шевченку, будуть продовжуватися і в квітні, а також до кінця 2014-го року.

Союз українців Румунії в своїй культурно-виховній програмі на квітень ще має заплановані зустрічі з письменниками і авторами нових виданих книг і події, пов'язані з весняними звичаями українців Румунії.

Слава Україні!
Героям слава!

Голова СУР
Степан БУЧУТА

В Балківцях, що на Сучавщині

«ДЕНЬ МАТЕРИНСЬКОЇ МОВИ»

Я упевнений, що багато кореспондентів напишуть про «День материнської мови», що відбувся у Балківцях Сучавського повіту. Нагадаю, що це був уже VII-ий випуск у Балківцях.

Організаторами були: Балківська школа у співробітництві з шкільним інспекторатом Сучави, і, звичайно, з сучавським СУР, який фінансував подію.

Я обмежусь сказати тільки кілька слів про вокальний гурт «Надія» із школи села Калинешти-Купаренку. Інспектор групи

– це викладач української мови Лоредана Драґу-Миндріштяну.

Ось і склад «Надії»: Вероніка Йоона Корнійчук, Маріца-Ралука Мартинюк, Мадаліна Йонащук, Андрея-Емануєла Ігнат, Олімпія Йонащук, Діана Мартинюк, Ґеорґіана Дивисевич, – всі учениці.

Нагадаю і репертуар, який складається з слідуючих пісень: Червона калина, Україна і Бог, Я родом з того краю, Кучерики, кучерики.

Журі нагородив «Надію» І-им призом.

Бажаю молодим артистам багато успіхів далі!

Микола КУРИЛЮК

УКРАЇНА І ЄС ПІДПИСАЛИ УГОДУ ПРО АСОЦІАЦІЮ

Україна і ЄС підписали угоду про асоціацію. Арсеній Яценюк у штаб-квартирі ЄС у Брюсселі, 21 березня 2014 року.

Прем'єр України Арсеній Яценюк підписав політичну частину угоди про асоціацію з Європейським союзом.

З європейського боку підписи поставили глави держав і урядів 28 країн Європейського союзу і керівники ЄС.

Водночас економічна частина угоди має набути чинності після завершення виборчого процесу в Україні, у проміжку між літом 2014 і початком 2015 року.

24 березня ц. р.

Українська й російська сторони вперше обговорили ситуацію у Криму. Очільники МЗС двох країн зустрілися на саміті ядерної безпеки, що розпочався в понеділок у Гаазі. Попри вузьку тематику саміту, українське питання є одним із ключових – найвпливовіші люди світу обговорюють російську інтервенцію у Крим і подальшу реакцію на це міжнародної спільноти.

В ЛУГОЖІ ВІДБУЛОСЯ СВЯТО ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ

Кожного року в березні всюди, де проживають українці в Румунії, відбуваються свята, присвячені генію українського народу Тарасу Григоровичу Шевченку. З нагоди відзначення двохсотріччя Поета від дня народження українці Тіміського повіту звернулись до слова Шевченка, до українського духу.

І так, 1-го березня ц.р. в театральному залі ім. Тр. Грозавеску в м. Лугожі ми віддали славу і шану тому, котрий підніс українську літературу і культуру до світового рівня. Його заклик до братерства і любові, як борця за правду і за волю, займає чільне місце не тільки в Україні, а і в цілому світі.

На урочисте свято прибули шановні гості з Бухареста: представники Посольства України в Румунії – перший секретар Віталій Тіміш і Борис Патраш, п. Ярослава Колотило – радник у Міністерстві культури, депутат у Парламенті Румунії від українців Іван Марочко та місцеві гості: мер м. Лугож проф. Фр. Болдя, колишній мер міста С. Стража і протоієрей місцевої української церкви отець Ілля Албічук.

Відкрив свято голова місцевої організації СУР Іван Ковач, який запросив на сцену голову Тіміської філії СУР Юрія Глебу, який, серед іншого, сказав, що, звичайно, про Шевченка можна б говорити дні і ночі, тижні й місяці. Головне те, що він залишив глибокі сліди за собою. Гарні вирази були і в промові п. Я. Колотило, а п. мер, на румунській мові, висловив цікаві, гарні думки про життя і творчість генія. Панотець І. Албічук подав чудові цитати з Кобзаря, строфи з його віршів.

Концерт почався з виступом хору «Шовкова трава» під проводом п. Савани Албічук. Прозвучав гімн України «Ще не вмерла Україна і слава, і воля». Потім – пісні на слова Т. Шевченка: «Думи мої, «Зацвіла в долині», «Реве та стогне Дніпр широкий» та ін.

Потім веселий гурт діток із садочка, разом із їх вихователькою, представили гарну програму, пісеньки, віршики з Кобзаря, жартівливу сценету.

Слідували учні школи з Щуки, група учнів, приготовлена викладачкою української мови в школі п. Марією Головчук. Вони виконали сценету-уривок з «Утопленої», відзначившись своїм виступом.

Прекрасно виступили також і малі танцюристи колективу «Калина» також із с. Щука – численний гурт, яким керує п. Маріяна Брашов'яну, відома всім нам. Вони виступили з українським танцем «Козачок» і з народним мараморошським танцем. Малі танцюристи, гарно одягнені, зачарували

публіку, здобули гарячі оплески і повторні слова «Браво!». Вокальний гурт села П'єтроса Маре «Кедровина», одягнений в мараморошських народних костюмах, теж представився з піснями і віршами Т. Шевченка, приготовлений п. проф. Марією Кубаш.

Віддати свою любов і шану Тарасу Шевченку прибули із Арадського повіту п. Гаврило Миколайчук з двома ученицями, котрі продекламували вірші Т. Шевченка.

Гарно заграв на скрипці низку мелодій з пісень на слова нашого Кобзаря українець з Тімішоари п. Степан Бучута. Приємним сюрпризом для глядачів було «Тріо» із села Реметя Мала. Це сім'я Грінь (батько, мати і дочка Николета). На своїх інструментах вони виконали гарні українські мелодії з Кобзаря та народні пісні у ритмі щирих оплесків, а на закінчення п. проф. Анна Грінь проспівала чудовим її голосом гарну пісню на слова Шевченка «Така її доля». Так само українські мелодії на скрипці зіграли два учні молодшого віку із Щуки.

Всі учасники свята мали можливість популяризувати серед слухачів, знайомих, друзів творчість Т. Шевченка, передавати свою любов і шану нашим дітям, онукам, наступному поколінню, бо Шевченко невмирущий, бо вони розсіяли невмирущі його слова, щоб вони давали серед нас плоди.

Згадаємо, що в промовах було нагадане пропонування поставити пам'ятник Т. Шевченку ще минулого року у м. Лугожі. Надіємось, що пообіцяне слово здійсниться.

Після концерту гості і учасники свята мали приємність продовжити святкову атмосферу за спільним столом, де звучали народні українські пісні.

Колектив «Шовкова трава» старався в таких моментах подібно до того, що проповідував Шевченко: «Наша пісня не вмре, не загине».

Організаторами святкування були СУР і місцева організація, а фінансова підтримка була з боку СУР.

Голова Тіміської філії СУР п. Ю. Глеба подякував всім за участь, привітав жінок з нагоди 8 березня та весни, та побажавши щасливих і веселих днів весняних та радості в душі, даруючи їм квіти.

Анна БЕРЕГІЙ

Незабутні імена

Марко Черемшина і Сильвестр Яричевський – однодумці

(До 140-річчя від дня народження Марка Черемшини)

Познайомившись з Юрієм Федьковичем, під його впливом сам почав збирати книжки українських письменників і комплектував власну бібліотеку. Як згадував потім Черемшина, “дєдя мали дома дві шафи повні книжок, і, віддаючи мені по книжці, казали вечорами читати ті книжки голосно при вуйках і дєдевих знайомих. Читалося “Дністрову русалку”, “Правду” за рік 1869, Федьковича, “Марусю” Квітки, Вовчка і видання “Просвіти”…”.

Дитинство Івана Семанюка пройшло серед мальовничої карпатської природи, у діда, Дмитра Олексюка, - прекрасного знавця усної народної творчості. “Я виріс серед співанок, казок та сопілок, вдихав їх у себе і віддихав ними”, - згадував пізніше письменник. Після закінчення сільської початкової школи було навчання в коломийській гімназії, опісля – у Віденському університеті.

Перші літературні спроби письменника – це вірші на зразок коломийок, які він ніколи не друкував. А в 1896 році в чернівецькій газеті “Буковина” з благословення редактора Осипа Маковея було видрукувано оповідання “Керманич”, підписано під псевдонімом Марко Черемшина. В цьому творі автор, подібно до Юрія Федьковича в дусі народнопоетичної традиції, яскравим романтичним піднесенням змалював тяжку і героїчну працю плотарів на річці Черемош.

Ще під час навчання в гімназії і університеті Марко Черемшина уважно стежив за новинами в українській літературі. Захоплювався творчістю Тараса Шевченка, Марка Вовчка, Панаса Мирного, Юрія Федьковича, Івана Франка. Знайти правильний шлях у літературі йому допомогли дружні поради Осипа Маковея та знаного на той час уже Івана Франка. А саме: писати правдиві твори про життя гуцульського селянства, що сприяли потім стати в один ряд з видатними українськими прозаїками-реалістами кінця XIX – початку XX століть.

Марко Черемшина почав друкуватися в багатьох галицьких і буковинських виданнях. Опублікованих 15 новел зробили його ім’я відомим і на західних, і на східних землях. Вони вийшли окремою книжечкою під назвою “Карби” 1901 року в Чернівцях і зайняли провідне місце на той час в українській літературі. В цій збірці правдиве слово письменника про рідний край, про тяжке підневільне становище гуцульського селянства знаходило шлях до людських сердець, тривожило їх і закликало до боротьби за краще, справедливіше життя. Увагу привертають новели “Карби”, “Святий Миколай у гарті”, “Злодія зловили”, “Чічка” та інші. Вони склали першу групу новелістичної спад - щини. Друга група новел увійшла у збірку “Село вигибає” (1925 р.). В них йде розповідь про Першу світову війну та її руйнівні наслідки. У своїх спогадах дружина письменника Наталія Семанюк згадувала: «Немов сьогодні бачу, як Марко Черемшина взяв у руки книжку, як переглядав її разом з своїм другом Василем Стефаником, гортаючи сторінку за сторінкою, як радісно й щасливо усміхався».

Показові життя західноукраїнського селянства в часи пансько-польської окупації Черемшина присвятив третю збірку новел “Верховина”, яка побачила світ уже після смерті письменника у 1929 році.

Ідейно-тематичну спрямованість оповідань Марка Черемшини підказувало саме життя. Автор у них не тільки висвітлював тяжке життя сільської бідноти, класове розшарування на селі, конфлікти, породжені злиднями, безправ’ям і темнотою селян-бідняків, але й гостро виступав проти жорстокості, безглуздості братовбивчої імперіалістичної війни.

За словами Івана Франка, новели Марка Черемшини ліричні, насичені образною мовою, сповнені поетичного лету, мелодійності, ніжності, грації та різнорідності. Максим Рильський у свій час відзначив: “Мартович, Стефаник, Черемшина… - це письменники, що зробили б честь будь-якій літературі світу…”.

Про однодумця, земляка Марка Черемшини, Сильвестра Яричевського нам відомо, що він народився 16 січня 1871 року в старовинному містечку Рогатин (нині Івано-Франківська область) в родині кравця. Про його життєвий і творчий шлях досліджував наш краянин з Кіцманя, письменник Михайло Івасюк (батько відомого автора незабутньої пісні “Червона рута”). Після закінчення початкової школи навчався в Бережанській гімназії, - описує Михайло Григорович, де разом із Богданом Лепким заснував літературно-мистецький гурток, девізом якого були слова Й.В.Гете “Більше світла!”. 1891 року він почав друкувати в газетах і журналах свої поезії, вступив на філософський факультет Львівського університету, познайомився з Іваном Франком та Михайлом Павликом і став членом очоленої ними радикальної партії.

(Далі буде)

Йосип ПАЛЯТИНСЬКИЙ,
член Української Асоціації письменників Західного регіону,
лауреат літературно-
мистецької премії ім. Марка Черемшини,
м. Кіцмань, Чернівецька обл.

САЛОН КНИГИ, ПРЕСИ ТА МУЗИКИ

На протязі 5 днів (19-23 березня 2014 р.) у Великому залі Дитячого палацу Бухаресту відбувся XX-ий випуск книжкового ярмарку відомих румунських видавництв, товариств, фундацій та вищих учбових закладів.

На цій культурній події, організованій Департаментом міжетнічних зв'язків в партнерстві з Амплус Інтернаціонал, брали участь і національні меншини Румунії зі власними стендами зі специфічними елементами традицій та звичаїв. Стенд Союзу українців Румунії, як сказав один з організаторів, перевершив всі стенди, тому що, окрім різноманітної гами книг, які були видані до 2014 року, та журналів, стенд містив виставку народних українських костюмів і писанок, які виставили буковинські писанкарки Ротарі Йона та Анечі Ауріка з Палтіну.

Окрім книжкових стендів та виставок, протягом п’ятьох днів, відбулося багато круглих столів на різні теми, презентацій книг, мініконцертів та речитативів, між якими, у суботу 22 березня, виступав і український ансамбль «Зоря».

На відкритті брали участь Голова СУР Степан Бучута, економічний радник Мирослав-Николай Петрецький, перший заступник голови СУР Іван Робчук та голова Бухарестської філії СУР Ярослава Колотило. На слідуючі дні український стендт представляли редактор журналу «Курієрул українян» Штефанія Ганчу, студентка Лариса Трайста та письменник Михайло Трайста.

Лариса ТРАЙСТА,
студентка II-го курсу

Презентація книги Вадима Гузуна «Гнат Порохівський»

13 березня 2014 року в Будинку Культури другого сектора міста Бухареста відбулася презентація книги «Гнат Порохівський», яка складається з передмови Ольги Порохівської, передмови автора, і чотирьох розділів: перший – Ольга Порохівська: Мій батько полковник; другий – Гнат Порохівський: Українська військова еміграція в Румунії; третій – Перелік документів і короткий виклад; четвертий – Повні тексти документів.

Її автор Вадим Гузун, працюючи в різних румунських архівах, знайшов чимало документів, які датуються періодом від квітня 1945 року до січня 1964 року, переважно румунською, але й українською мовами. Водночас був знайдений дивом вцілілий воєнний щоденник Гната Порохівського і його листи, адресовані дружині та дочці Ользі. Ольга Порохівська (Андрич) згадала день, коли востаннє бачила свого батька:

«Батько боявся, що нас заарештують і відвезуть до Сибіру і вирішив лишитися вдома і чекати, поки його знайдуть. Не знаю, чи він добре зробив, але не хотів переховуватися. Напередодні 7 листопада,

коли радянські комуністи святкували жовтневу революцію, у двері постукали, і до хати увійшло семеро чоловіків, – один із них був у формі радянського офіцера. Мій тато підхопив револьвер, хотів застрілитися, але один з них скрутив йому руку за спину, револьвер випав і вони забрали його, сказавши, що беруть на допит. Ми чекали його цілу ніч. Відтоді ми більш його не бачили».

В історичній паралелі Вадим Гузун сказав:

«Українці, які були змушені покинути свою Батьківщину і знайти другу Батьківщину, не забули Україну. В їх почуттях вірності своїй країні, яку вони сподівалися побачити вільною і незалежною, були побудовані зусилля багатьох поколінь, чиї результати ми бачимо сьогодні. Я щиро бажаю всім українцям якнайшвидше увійти в ЄС. Сподіваюсь, що нас розв'язуватиме не тільки трагічне радянське минуле, а й спільне майбутнє в процвітаючій європейській родині».

На цій події з короткими промовами також виступали: Октав'ян Роске, Міхай Георгіу, Мікаела Гіцеску, Георге Трогані та Михайло Трайста.

Михайло ТРАЙСТА

Душевна пожива

ВЕСНЯНІ ГОСПОДНІ СВЯТА

Кожного року на протязі січня місяця зустрічаємо прекрасні Господні Свята, як Різдво Христове Восьмидневне обрізання Ісуса Христа, Святе Богоявленіє або Водохреща. Ці всі свята Господні – сповнені великою радістю і веселістю.

Весною, найкращою, чудовою порою року переважно кожного разу місяця квітня знову маємо нагоду святкувати Господні свята.

Якщо подумати, то доходимо до такого висновку: місяця квітня святкуємо два веселі і радісні свята, інші сповнені смутком і жалем. Святкування цих чотирьох свят відбувається кожного разу на протязі одного тижня місяця квітня, та не кожного року того ж самого числа. Все залежить від рахунку церковної паскалії на кожний рік, як припадають ці Господні свята. Після цього коротенького пояснення у зв'язку з Господніми Святами, скільки мені дано знати, хочу назвати і пояснити, по моїх можливостях, як розуміти весняні свята.

Перше свято- це Вхід Господній в Єрусалим, або Цвітна неділя. Більш поширено про це свято описує Св. Ап. Євангиліст Іоан (12,1-18). Читаючи слова Святого Письма, насправді маємо можливість зрозуміти, що це дуже радісний празник.

Населення Єрусалиму дуже приємно зустрічало Ісуса Христа. Діти маленькі кидали перед Ним зацвілі гілки з різних дерев, а старші люди навіть і свій одяг ставили перед Нього і цим способом давали повагу, признаючи, що Він – Спаситель всього світу, Йому і промовляли прекрасні слова: «Благословенний Той, хто приходить в ім'я Господнє, Царь Ірраїля» (Ін 12,13).

Інше свято і третє свято вже сповнене смутністю. Тому що в четвер після Цвітної неділі честуємо пам'ять Тайної Вечері, коли цей день християни називають живним четвергом. Цього дня рано і після обіду жалісно дзвонять дзвони, які нібито таємним голосом викликають християн до церкви.

Слухаючи читання дванадцятьох святих євангелій, в яких описується, через які страждання перейшов Ісус Христос, християни вже не веселі, а сумні повертаються до своїх домів з дуже великим незадоволенням, тому що дуже неправельно та без жодної причини судили Ісуса Христа. Пройняті цим смутком, християни продовжують святкувати третє свято на другий день у П'ятницю Великодню. В цей день сумного свята безсмертні душі християн переповнені жалем, головно після обіду збираються до церкви, щоб взяли участь на вечірні і похороні Ісуса Христа.

Слід спогадати, що одні християни навіть зобов'язуються, щоб від П'ятниці Великодньої тримати строгий піст, та нічого не їсти, аж через три дні, до веселого світлого празника Воскресіння Ісуса Христа.

Нарешті, вже після двох сумних свят, один за одним слідує четверте Господнє свято місяця квітня, веселе і радісне Воскресіння Ісуса Христа із мертвих. Про це прекрасне свято, котре нам всім відоме, не буду багато описувати, тим більше, що знаємо, на підставі Святого Письма, що Ісус Христос воскрес, цю історичну біблійну подію признає весь світ. Ми також живемо з надією, що будемо святкувати цього року один з найпрекрасніших свят дванадцятого квітня.

Це прошеніє до Господа Бога кожного разу на протязі Великоднього посту, – головно наприкінці кожної Літургії. Дарів у кожну середу і кожну п'ятницю священики просять від Господа Бога через слова Заамвонної молитви: «Дай і нам, Милостивий, подвигом добрим трудитися, час посту закінчити, у вірі єдність зберегти, голови невидимих зміїв сокрушити і переможцями над гріхами стати, і щоб могли ми неосуденно поклонитися і святому Воскресінню».

Живемо з надією, що з допомогою Божою проведемо період цього Великоднього Посту, ще скільки нам залишилося, а дальше, щоб святкували і прекрасний празник Воскресіння Ісуса Христа із мертвих.

Симона ЛЕВА

Многая літ, благая літ!

НАШОМУ ЮРІЮ ГЛЕБІ – 60!

Юрій Глеба – це мій «колега» малих літ: прибував (уродженець Бечкерекул Мік 15.03.1954 р. Тіміського повіту), до рідного села його матері Копашиль Карашсеверінського повіту влітку, коли ми гуртом «байдикували», шукаючи «есенції».

Було гарно і весело, як у сусідах, там у Копашилі. Що сказати? Хіба, що воно тривало недовго, бо канікули минали, неначе й не бували.

Та Юрій Глеба не лише «персонаж» дитинства нашого. Він же нинішній – перший заступник голови Союзу українців Румунії, звичайно, голова Тіміської філії СУР, організатор численних на протязі 2007 року і дотепер культурологічних заходів у містах Тімішоара і Лугожі та чимало інших акцій і вирішень на користь українців будинку українців, свого повіту, в тому числі – побудови придбання української хати з Марамурешу і приєднання її до Музею Банатського села в Тімішоарі, введеного до туристичного обходу, центру для виховання дітей...

Дуже вдячний тим, що вдалося зустрітися з Юрою Глебою і в старші роки, коли спромоглися, чим могли, допомагати українцям Румунії з усіх-усюд, неначебто це і була наша доля.

Многая літ, благая літ, дорогий Юро, від усіх сердець всіх тих людей, які тебе шанують і бажають тобі і твоїй родині добра і щастя, багато-багато здоров'я!

І. КОВАЧ

ВВІЧЛИВІСТЬ – ЯК НАЙВАЖЛИВІША СКЛАДОВА НАШОГО ЖИТТЯ

Ввічливість – це найголовніша складова нашого життя, основа, на якій будується майже все: і стосунки між людьми, і ставлення до самого себе. Р.В. Етерсон, американський поет і філософ, писав: «Ввічливість – це сума маленьких жертв, які приносимо людям, що нас оточують».

Добре вихована людина уміє ласкаво і привітно обійтися з людьми. Правда, що існує ввічливість чисто зовнішня, формальна, прищеплена вихованням, але не прийнята серцем холодної егоїстичної людини. Незважаючи на це, й така ввічливість велике досягнення в суспільному житті, бо вона вимагає самоопанування і поваги до іншої людини, яка не може опанувати свої пориви, ніколи не буде і формально ввічливою. «Суспільство, в якому втрачається основа ввічливості, виявляє незаперечний симптом культурного занепаду, бо мірилом культурності якоїсь країни треба вважати ввічливість, її громадян», – ще пишуть філософи.

Неввічливість часом виявляється від невміння дібрати відповідне слово, чи вираз, форму звертання.

Ввічливість є тією важливою істиною, що допомагає людям розумітися, поважати один другого.

Франціск Асізький навчав: «Знай, мій дорогий брате, що ввічливість – це прикмета Бога, який з ввічливості до людей дає своє сонце і дощ однаково всім, і праведним, і неправедним». Часто термін ввічливості вживається для цілої низки правил культурної поведінки в суспільстві. Можна назвати ввічливістю увагу, що надається ближнім, мистецтво бути приємним зі всіма, або дати увагу гідності всіх, починаючи і закінчуючи з своєю гідністю. Життя в суспільстві без ввічливості неможливе.

Суть ввічливості полягає в тому, як уміємо нашою поведінкою і мовою відноситися до інших. Ввічливість охоплює в першу чергу людяність, приличність. Вона є вищою формою благопристойності, яка випливає з того, як кожний розуміє гуманність. Кажуть, що ввічливу людину можна впізнати по тому, як вона вміє слухати інших. Уміння слухати співрозмовника, неперебиваючи його, вислухати до кінця – це одна з характеристик ввічливої людини. Цю характеристику можна придбати вихованням в будь-якому віці, звичайно, краще з дитинства, тільки треба цього бажати, бо «ніщо так дешево не коштує і не оцінюється так дорого, як ввічливість» (Сервантес). Ввічлива, скромна людина достойно знайде вихід з будь-якої ситуації, залишаючи про себе приємне враження в тих, з якими входить в контакт. Вона не кривдить нікого, захищає слабих, менших, не вживає неприличні слова, не галасує, не кричить, дотримується державних законів, що вважає своїм обов'язком. З ввічливими людьми приємно спілкуватися, бо вони виявляють повагу до присутніх, милосердні, добрі, безкорисливі, співчутливі, нікого не ображають, вміють бути коректними співробітниками.

Н. Стейнгардт радить таке: «Якщо не можемо бути добрими, то будьмо хоча б ввічливими».

Ввічливість – це й мистецтво спілкування між людьми, уміння делікатно ставитися до людей, до тварин, до природи взагалі. Ввічлива людина не ображає, не судить інших, не обманює. Бути ввічливим, нелегко, але треба старатися, вчитися бути добрим, ввічливим і це ніколи не пізно. Так, як людина, приступаючи до роботи, за звичкою приповідає, щоб легко почалася і скінчилася робота, «Боже поможи», так для набування навиків ввічливості треба привчатися говорити: будь ласка, дякую, будьте добрі і інші норми привітання. В першу чергу такі слова повинні бути завжди присутні в мові членів кожної сім'ї, а не тільки з людьми, з якими ми зустрічаємось час від часу.

Народна пословиця навчає: Не поводись з іншими, як тобі бажається, а так, як пристойно.

Приличні слова вимовляються м'яким тоном, з усмішкою, ласкаво, тактовно, а не грубим тоном. Свої природні спонтанні бажання (думки) слід висловити під контролем норм ввічливості. Існують деякі незаписані правила ввічливої поведінки, яких всі повинні дотримуватися, бо вони належать до установлених віками правил і домінувань поведінки ледей: норми привітання, звертання, участь на церемоніях, прохання і відказання.

В структуру граматики японської мови входять норми культурної поведінки, таким чином з дитинства японці привчаються бути ввічливими. Ввічлива людина – це та, яка дотримується певних правил поведінки навіть і коли її ніхто не бачить. І. Сковорода навчає: «Немає нічого кращого за добре виховання: ні багатство, ні ім'я, ні рід, ні милість вельмож, хіба що добре поводження. Воно над усе, воно –насіння, щастя і зерно виховання».

Василь АРДЕЛЯН

СВЯТО РІДНОЇ МОВИ

Міжнародний День Рідної Мови – це день, який відзначають щороку 21 лютого, починаючи з 2000 р. Підтримання мови як ознаки культурної приналежності особи - запорука ЮНЕСКО.

народний день української мови.

Текст і фото:
Павло РОМАНЮК

Щорічне відзначення цього дня приналежить організаціям національних меншин з кожної країни.

І на цей раз СУР відсвяткував на найвищому рівні в місті Сігеті, на Мараморощині, між -

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
(1814—1861)

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

Представили творчість Тараса Шевченка українці із сіл Ремети, Сігету Мармацією, Кричунів, Великий Бичків, Луг над Тисою, Верхня Рівна, Вишавська Долина, Бистрий, Красний, Русково, Кривий та Русь-Поляна.

Закінчився захід під звуками пісні «Реве та стогне Дніпр широкий».

Треба підкреслити, що з нагоди 200 років від дня народженя, великого українського кобзаря ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, у всіх мараморoських школах, де учні вчаться української мови, були організовані культурні заходи з цього приводу.

Справедливо Великого Кобзаря – народного мислителя та творця – вважають народним пророком!.. Безсмертна могутня сила його таланту, – в проникливості і глибині його думки, ніжності його лірики, мужності і пісенності його та любові до своєї Батьківщини, до свого народу. Пам’ять про нього живе і буде жити вічно в серцях українського народу. Його «Кобзар» започаткував новий етап у розвитку української літератури і мови, а його живописна творчість стала визначним явищем не тільки українського, а й світового мистецтва.

Українці повинні цінувати і поважати генія, Великого Кобзаря і не забувати, що Тарас Шевченко є об’єднуючою постаттю всього світового українства, а достойне вшанування ювілею Кобзаря є іспитом на зрілість для української громадськості, і тому ми повинні згуртуватися навколо патріотичних ідей Тараса Шевченка задля відродження миру і злагоди в українському суспільстві.

СПОГАДИ ПРО ДОБРИХ ЛЮДЕЙ

Наші старожили часто кажуть «Старість не радість», але я щаслива, що діждала старості.

Вечорами, а вони в мене подеколи є довгими, довгими, я поринаю думками у своє, так скоропройдене минуле.

Насамперед, у пам'яті постають епізоди дитинства, немов картини давно побаченого кіно, якого ми бачили на білій стіні нашої школи, коли приходила військова так звана «Каравана».

Так, одного вечора я згадувала своїх колег початкової школи та нашого вчителя. В моїй пам'яті виринув образ молоденької гарної дівчини – майбутньої вчительки, яка проходила в нас педагогічну практику.

Це був далекий 1956-57 - й шкільний рік.

Які щасливі були ми, коли вона увійшла у наш клас! Тому що бажали мати вчительку. (Вчителька для малих, немов друга мама).

Вона проводила з нами уроки різних предметів, а також приготовила артистичний програм: навчила кілька українських пісень та український танець «Козачок».

І по сьогодні я пам'ятаю і подеколи підспівую пісню «Шахтарочка»:

Я шахтарочка мала,
Звуть мене Маруся,
В мене чорних брів нема,
Та я й не журюся.

Приспів:
Шахтарочка молодесенька,
В мене чорних брів нема,
Та я й не журюся.

Дуже вдало ми виступали і з танцем. Це було для нас великою радістю і щастям, – це було вперше.

Всі ми були одягнуті у традиційні наші костюми: вишивані сорочки-гуцулки, темно-сині спідниці у дрібні складки, на голові – віночки, – це дівчата, а хлопці, як справжні козаки, мали чорні заквітчані шапки та одинакові костюми.

Зал був переповнений. Лужани дякували молодій учительці. Тоді я дізналася, що вона є моєю односельчанкою. Через два тижні ми з нею розпрощалися.

Роки швидко минали. Я бажала стати учителькою. Після закінчення VII-ого класу в українському ліцеї м. Сігету поступила в І-ий рік педагогічної школи, в якій були і класи української секції.

Я дуже здивувалася, коли осінню 1962 р. у наш клас увійшла та сама бувша вчителька-практикант, тепер як викладач української мови.

Ми провели з нею чотири незабутні роки.

Опісля у нас була нагода зустрітися з нею при святкуванню 20 років від закінчення школи, іспипі дефінітивату, І-ого ступеня, чи просто при випадковій зустрічі в Сігеті, де вона жила.

Вона активно боролася за існування класів із викладанням української мови в ліцеї ім. Драгоша Воде, а в педагогічній румунській школі також, де вже українська мова викладалася для групи українських дітей.

Пані викладач української мови, разом із іншими викладачами, боролася за заснування українського ліцею в місті Сігеті.

Був, нарешті, відкритий український ліцей ім. Т.Г. Шевченка.

З нагоди дня народження та Дня жінки бажаю Вам, Вельмишановна пані проф. Юлія Грінь-Арделян, людського щастя, сонячних радісних днів, міцного здоров'я, всіх земних благ, сповнення всіх добрих замислів та ще довго потрудитися на благо українства разом із Вашим добрим мужем.

Бувша учениця
Марія ГРИГОРАШ-ЧУБІКА

ТАЙНА

Рано запитав вітерця,
Як поезії складать.–
Відповідь прийшла для серця:
«Римою, що не в складах,
А в твоїх ясних зіницях,
Зникнуть, де не зможе мить
Закохання, як в криницях
Не стирається блакить!».

Серед дня спитав я сонце,
Де поезії складать.
«Там, де ластівка віконцем
Залітає до гнізда!».
Відповіло, та забуло
Оту хату відшукать,
Де бажанням ще би було
Прилітати ластівкам...

Вечором спитав я море,
Чим поезію писать,
Щоб ввійшли у вірш простори,
Горизонт, в який звиса...
«Треба тільки знать писати
Албатросовим пером:
Не боїться ж дотикатись
Хвиль моїх лиш він крилом!»

Досягнувши **в лісі** гілку,
Запросив **завіршувать**...
«Не тепер, – лиш як в сопілку
Прийду людям я заграть!»...
...Я біжу, не жду, блукаю –
Тайні всановити слід,
Лабіринтами шукаю,
Хоч ніде знайти... EXIT!

Бо вона же не із неба
Прилетить мені із хмар, –
Відшукать тому їй треба,
Де Шевченків й наш **«Кобзар»**!
Там знайду любов і волю,
Сполум'янивши весь світ,
Правду, що не вмре ніколи,
І безсмертний **«Заповіт»**!

Павло ШОВКАЛЮК

ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ ПРОФ. ВАСИЛЬ БУЧКОВСЬКИЙ

(11 серпня 1920 р. – вересень 2014 р.)

Субота 15 березня 2014 р. – скорботний день для численних українців Мараморощини, які проводили в дорогу неповернення останнього представника плеяди добрих викладачів, які приїхали до Сігету та заснували Український ліцей ім. Т.Г. Шевченка.

Ліцей існував до 1960 року, коли у тому будинку почала функціонувати румунська педагогічна школа та класи з українською мовою викладання.

В українському відділі працювали українські викладачі (згадаю покійних): С. Онищук, Н. Оленчук, Е. Вакаряну, Фраціян, П. Новосівський, В. Данилюк, Я. Дуда, Ф. Марущак та В. Бучковський, який був керівником І-Е року.

Шість років ми провели разом із ним. Він, як батько, з перших днів учив нас правил доброї поведінки. Шість років був добрим прикладом для нас.

Після закінчення школи ми розлетілися, хто-куди.

Мараморoські мали можливість частіше зустрічатися із ним.

Він був добрим викладачем, добрим керівником класу. Після втрати дружини сам виростив своїх двох синів, якими гордився він та їхні професори. Отримав

ще один удар долі, – втратив старшого сина.

Остання зустріч випускників VI-Е року із душевним, добрим нашим керівником відбулася літом 2011 року. Цього року літом мала відбутися зустріч – 48-річчя від закінчення школи.

На превеликий жаль, наш добрий керівник класу відійшов у вічність – на 94 році життя. Багато його колишніх учнів українців та румунів були присутні на похоронах, в тому числі священики Дутка Микола та Маріус Лаврюк.

Царство Йому небесне!

Хай пухом буде Йому земля.

Відійшов у вічність останній «могікан» з-між викладачів українців Сігетських педшколи та ліцею.

Марія ЧУБІКА

СТОРІНКА ДЛЯ ДІТЕЙ

200 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

(Про Тарасову гору в Каневі)

Щоб зберегти для нащадків могилу Шевченка, троюрідному братові Т. Шевченка Варфоломію Шевченку «елисавет - градському мещнину» доводилося орендувати землю під неї у Канівської міської думи. І дума регулярно брала за «полдесятины городской земли, на которой погребен прах Академика Императорской Академии художеств Тараса Шевченка» щорічну орендну плату – 2 карбованці сріблом.

Незадовго перед смертю Варфоломій Шевченко (він помер в 1892 р.) за 100 карбованців сріблом викупив орендований шматок землі під Шевченковою могилою й подарував його місту Каневу з умовою, що на подарованій землі не дозволять нічого будувати, і не перетворять її на кладовище. Водночас могила мала бути відкритою для відвідувачів.

Разом із землею Варфоломій Шевченко подарував місту ще й 300 карбованців сріблом, які вклав до державного банку, заповівши, щоб проценти з тієї суми міська влада використовувала на утримання могили. Але міська дума дар не прийняла і утримуванням могили не займалася. Турботи місцевої влади обмежувались лише наглядом за відвідувачами Тарасової гори...

«МАРЦІШОР» – для наших матерів та найближчих

«Марцішор» - це знак весни, оновлення природи, значок надії, який, в нашій країні дарують близьким. І наші діти з Вехньорівнянської школи, присілок Мочарний, разом зі своєю вчителькою приготували «марцішори» і поздоровлення для наших рідних і близьких осіб. 8 Березня – це день Мами – найдорожчої особи світу.

Діти, підготувавши поздоровлення своїй мамі, приносять їй щире бажання добробуту, подяку за те, що вона піклується про них щодня і щохвилини.

І я з цієї нагоди хочу подякувати моїй мамі за все добро, яке вона зробила для мене, щоб вишколити мене на таку відповідальну роботу вчителя. Тому я пересилаю їй такий вірш:

МАМА

Мамо, ти найкраща
Із усього світу,
Я тебе вітаю
І тобі дарую
Цю найкращу квітку!

Щоб була здорова,
Я тобі бажаю,
«Многая літ!» –
Коліньми припадаю.

Фото і текст:
викладач початкової школи
с. Верхня Рівна
Джета-Орися ФАНГЛІ

НА ВИСОКІЙ ДУЖЕ КРУЧІ

На високій дуже кручі,
Над самісіньким Дніпром,
Спить Шевченко в домовині
Непробудним вічним сном.

Любий сину України,
Наш Тарасе дорогий,
Тебе в світі вже немає,
Та в серцях же ти живий!

Твоя кобза ще не вмерла,
На ній струни всі дзвенять,
І про твою вічну славу
Всі народи гомонять.

Своє слово ми здержали
І зробили, як бажав:
Над Дніпром цим поховали,
Щоб ти вічно там лежав.

На високій дуже кручі,
Скільки видно над Дніпром,
Спить Шевченко в домовині
Непробудним вічним сном.

ПІД ЗНАКОМ ВЕСНИ

Цілий тиждень діти з городчика «Мочарний» Верхньорівнянської школи підготовляли сим - воли весни – «марцішор», щоб ним зустріти весну, нову пору року, яка приносить їм велику утіху, радість, яку поділяють з своїми рідними. Вони вже розуміють, що це значок, якого носять на грудях, з лівого боку, коло серця, цілий місяць березень, щоб потім заховати його в таємне місце, поряд з іграшками.

Батьки дітей поділяли дитячу радість, тому і вони брали участь у виробленні такого дорогого символу, який здавна народ звик виробляти і дарувати всім близьким і дорогим. Цей символ дає всім нам наснаги, любові і надії. З нагоди приходу найкращої пори року – весни – ми бажаємо всім Вам багато щастя!

Викладач початкової школи
Марія ЦІФРАК

СТОРІНКА ДЛЯ ДІТЕЙ

Балківський ансабль «Козачок» 9 березня ц.р. з великим успіхом кваліфікувався до фіналу. Бажаємо успіхів!

Дивіться і голосуйте 27 квітня ц. р.!

Вітаємо з успішним виступом у конкурсі «Румунія танцює» по румунському телебаченню ANTENA 1

Зі Святом Весни!

Повітря таке ароматне, свіже, означає, що прийшла Весна, ніжна, прекрасна і така довгождана.

А з чого вона починається. З перших несміливих квітів, що прокидаються від сну і пробиваються крізь сніги, з теплих, сонячних днів та Міжнародного жіночого дня – свята найчарівнішої та найпрекраснішої половини людства.

Дорогі дівчатка! Щиро вітаємо вас з найбільшим Святом Весни — 8 Березня. Нехай у ваших очах завжди сіяє радість, в душі панує свято, а посмішка ніколи не зникає з вуст.

1 БЕРЕЗНЯ- Всесвітній день котів

Мало знайдеться в світі людей, байдужих до цих милих, грайливих, ласкавих і дуже розумних домашніх тварин. Йдеться, звичайно ж, про котиків.

Любов до них виявилася настільки сильною, що для пухнастих улюбленців навіть окреме свято вигадали – Всесвітній день котів. А відзначаємо ми його щороку 1 березня, в перший день весни.

Нещодавно французькі дослідники підрахували, що на Землі живе близько півмільярда домашніх кицьок, більшість з яких знаходиться в США.

Кішка, багато років живучи поряд з хазяїном, вважає себе рівною з ним, кажуть вчені. Тож і спілкуватися з котиками ми повинні шанобливо, пояснюючи, що вони роблять неправильно, але ні в якому разі не карати за пустощі та провини. А як Ти ставишся до свого домашнього вихованця?

Є відомості, що одна кішка допомогла людству винайти йод, випадково перевернувши колби та змішавши різні речовини.

В деяких країнах котам віддають шану навіть на державному рівні. В Австрії, наприклад, кожній кішці, яка охороняла продуктові склади, виплачують пожиттєву пенсію у вигляді м'яса і молока.

В Китаї цих пухнастиків охороняють на законодавчому рівні.

Тож побажаємо всім котикам мати власний дім, турботливих господарів та смачну, натуральну їжу! Ну а ми з вами, друзі, маємо постаратися зробити все для цього необхідне.

Сторінки склала Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВАС, ДОРОГІ ЮВІЛЯРИ!

♦*Заступника голови СУР, голову Ботошанської повітової філії СУР, викладача фізкультури та директора школи с. Рогожешти Ботошанського повіту п. Віктора СИМЧУКА – 2 березня 1956 р.*

♦*Заслуженого викладача української мови і літератури в єдиному до 1989 р. українському відділенні при Сігетському ліцеї, автора українських підручників, особливу людину п. Юлію ГРІНЬ-АРДЕЛЯН – 6 березня 1939 р. Уродженицю українського мараморошського села, що межує з Україною, Луга над Тисою, де і закінчила початкову школу. Слідували ліцейні роки в м. Сігеті, які були головними щодо українського виховання, крім родинного, – Український педагогічний ліцей, де була нагода пізнати інших українців, прибувших сюди зі всіх куточків Румунії. А опісля – гарні студентські роки в столиці Румунії Бухаресті, де успішно закінчила українське відділення Бухарестського Університету. Опісля – призначення до рідного Сігету як викладача української мови. Неодна генерація завдячує п. Юлії Грінь своєму відданому вихованню. На Многая і благая літ, вітаємо Вас з гарною круглою датою з дня народження!*

♦*Відомого добруджанського фольклориста та етнографа, автора книг, члена Спілки письменників Румунії, співзасновника Добруджанської філії СУР і першого її голову, випускника Сігетської української педагогічної школи та українського відділення Бухарестського університету, викладача п. Віргілія РІЦЬКА – 6 березня 1937 р.*

♦*Заступника голови Клузької філії СУР, члена Асоціації славістів Румунії та Культурологічної асоціації «Румунія-Україна», лектора-доктора українського відділення Клузького університету ім. Бабеша-Бойой п. Івана ГЕРБІЛЯ – 9 березня 1975 р. Народився ювіляр у с. Верхня Рівна, що на Мараморощині, де і закінчив восьмирічку. Слідував ліцей ім. Міхая Емінеску в м. Бая Маре та Факультет Клузького Університету ім. Бабеша-Бойоя – відділення російської та норвезької мов. Автора Українсько-румунського розмовника, редактора збірників на лінгвістичні теми. Активно включився у культурну діяльність Клузької філії СУР. Бажаємо успіхів на українській ниві!*

♦*Керівника хору «Задунайська січ», члена Тульчанської філії СУР п. Вікторію БОЙЧУК – 10 березня 1942 р.*

♦*Відомого етнографа, збирача гуцульського фольклору і автора книг на цю тему, голову місцевої організації українського с. Ульма Сучавського повіту СУР п. Юрія ЧИҐУ – 14 березня 1946 р.*

♦*Першого заступника голови СУР, голову Тіміської філії СУР, банатського українця п. Юрія ГЛЕБУ – 15 березня 1954 р. Активно працює на українській ниві. Здоровимо п. Глебу з його 60-річчям. З роси і води!*

♦*Відомого українського мараморошського поета, уродженця с. Копашиль Караш-северінського повіту, учителя і автора багатьох збірок, члена Спілки письменників Румунії п. Юрія ПАВЛІША – 19 березня 1939 р. На Многая і благая літ, п. Павліш! З Вашим 75-річчям!*

♦*Економічного секретаря Бухарестської центральної організації СУР панну Ларису КОПОЩУК – 24 березня 1986 р., уродженицю Мараморощини, випускницю Баямарського ліцею ім. Ґеорґе Шінкая та Бухарестської Академії Економічних Студій.*

♦*Лектора-доктора при українському відділенні Факультету Клузького Університету ім. Бабеша-Бойоя, члена СУР, члена Асоціації Славістів Румунії та Культурологічної асоціації «Румунія-Україна» п. Михаєлу ГЕРБІЛЬ (дівоче прізвище – Семенюк) – 25 березня 1977 р., уродженицю українського с. Верхня Рівна, що на Мараморощині, де і закінчила початкову школу. Слідували Сігетський педагогічний ліцей та Клузький Університет ім. Бабеша-Бойоя, секція - російсько-румунська. Активно працює на українській ниві та разом з чоловіком успішно об'єднує навколо СУР студентів клузьких факультетів.*

♦*Голову Верхньорівнянської місцевої філії СУР Мараморощини, професора математики, довгі роки диригента Верхньорівнянського хору «Ронянські голоси», доброго і щирого українця п. Елека ОПРІШАНА – 29 березня 1943 р. Народився і виріс ювіляр на Мараморощині, де і закінчив початкову школу; опісля слідували – Українська Сігетська педагогічна школа та Баямарський інститут математики. Все своє життя працював на освітянській ниві, виховавши цілі покоління верхньорівнянських учнів.*

♦*Співзасновника СУР, відомого українського поета, прозаїка і працівника видавництва нацменшин (до 1989 р.) «Критеріон», члена Спілок письменників Румунії та України, удостоєного двох премій Спілки письменників Румунії, головного редактора дитячого журналу «Дзвоник» СУР, уродженця мараморошського села Луг над Тисою п. Миколу КОРСЮКА – 30 березня 1950 р. Все своє творче життя присвятив видаванню творчості українських письменників Румунії, і не тільки.*

НА МНОГІЇ І БЛАГІЇ ЛІТА!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

ГІМН «НЕБЕСНОЇ СОТНІ»

Під час прощання із загиблими зі сцени Майдану 21 лютого 2014 року звучала жалобна лемківська пісня «Пливе кача...», що стала гімном «Небесної сотні»

Гей, пливе кача по Тисині,
Пливе кача по Тисині.
Мамко ж моя, не лай мені,
Мамко ж моя, не лай мені.

Гей, залаєш ми в злу годину,
Залаєш ми в злу годину.
Сам не знаю, де погину,
Сам не знаю, де погину.

Гей, погину я в чужім краю,
Погину я в чужім краю.
Хто ж ми буде брати яму?
Хто ж ми буде брати яму?

Гей, виберут ми чужі люди,
Виберут ми чужі люди.
Ци не жаль ти, мамко, буде?
Ци не жаль ти, мамко, буде?

Гей, якби ж мені, синку, не жаль?
Якби ж мені, синку, не жаль?
Ти ж на моїм серцю лежав,
Ти ж на моїм серцю лежав.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК
*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»
Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988
Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753
Fax 0212220737
E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований Союзом українців Румунії